

**ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

МАТЕРІАЛИ

наукового круглого столу

**«ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ:
ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНІВ»**

Харків
28 квітня 2020 р.

УДК 336.1 (477)

Розповсюдження і тиражування
без офіційного дозволу ХТЕІ КНТЕУ
заборонено

Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету протокол № 9 від
22 травня 2020 р.

До збірника увійшли тези доповідей, що були представлені на науковому
круглому столі «Фінансово-економічна інтеграція: вплив на соціально-
економічний розвиток держави та регіонів», який відбувся 28 квітня 2020 р. на
кафедрі міжнародних економічних відносин та фінансів Харківського
торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Редакційна колегія: Ганін В. І., голова редакційної колегії, канд. екон. наук, професор;
Насібова О. В., канд. екон. наук, доцент.

**Фінансово-економічна інтеграція: вплив на соціально-економічний
розвиток держави та регіонів : збірник матеріалів наукового круглого
столу (м. Харків, 28 квітня 2020 р.) / Харківський торговельно-економічний
інститут КНТЕУ. – Харків : ХТЕІ КНТЕУ, 2020. – 48 с.**

Матеріали надані в авторській редакції з дотриманням індивідуального стилю. За
фактичний матеріал і його інтерпретацію (в тому числі відсутність плагіату) відповідність
несуть автори.

УДК 336.1 (477)

Київський торговельно-економічний університет, 2020
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ, 2020
Автори тез доповідей

ЗМІСТ

Безродна О. С.	5
Планування відновлення діяльності банків як напрям мінімізації ризику зміни їх фінансової стійкості	
Бутенко О. П., Опікунова Н. В.	8
Модернізація державних та місцевих фінансів для підвищення ефективності системи соціального забезпечення України	
Власенко Т. А., Степаненко С. В.	10
Фіскальна децентралізація: недоліки і перспективи	
Dubrovina N., Tulai O.	14
The features of funding healthcare in Slovakia	
Климова С. О., Губанова Н. Н.	16
Глобалізаційні процеси і роль глобального управління	
Косарєва І. П.	18
Формування основних підходів щодо подолання світової кризи шляхом використання інвестиційного потенціалу страхових компаній в Україні	
Максімова М. В.	20
Визначення дефініції «власні фінансові ресурси підприємства»	
Насібова О. В.	24
Бюджетне фінансування соціальних пільг в умовах економічних перетворень	
Нестеренко Д. В.	26
Взаємодія органів публічної влади та суб'єктів підприємницької діяльності в умовах фінансово-економічної інтеграції України	
Німкович А. І.	29
Феномен соціального підприємництва та його вплив на соціально-економічний розвиток України	
Орел А. М., Руденко С. В.	31
Структура конкурентного потенціалу аграрного підприємства	
Панькова О. В. Шастун А. Д.	34
Конструктивна громадська самоорганізація в Україні на потреби забезпечення розвитку приймаючих громад	
Ситник О. Б.	37
Перспективи та проблеми розвитку галузевої науки в Україні в умовах світової кризи	
Чобіток В. І., Черняєва А. О.	40
Вплив інтелектуального капіталу на соціально-економічний розвиток держави та регіонів	

Шелест О. Л., Сидоренко О. О.	42
Сучасні виклики для нового етапу бюджетної децентралізації в Україні	
Щербань О. Д.	43
Підходи до управління фінансовими ресурсами підприємства	
Ярмак О. В.	46
Євроскептицизм. Оцінка рівня євроскептицизму	

ПЛАНУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ ЯК НАПРЯМ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ ЗМІНИ ЇХ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Необхідність забезпечення фінансової стійкості вітчизняної банківської системи зумовлена не тільки її впливом на грошовий обіг та реальний сектор економіки, схильністю до продукування ризиків, які досить швидко поширюються на інші галузі економіки та спричиняють макроекономічні дисбаланси, але й її крихкістю внаслідок фінансових потрясінь під час банківської кризи 2014-2015 років. Попри те, що у поточних макроекономічних умовах банки є достатньо прибутковими, фактор підвищеної уразливості банківської системи вимагає удосконалення механізмів блокування внутрішніх каналів розповсюдження ризиків для недопущення у перспективі дестабілізації стану банківської системи та забезпечення її зміцнення. Підтверджує цю необхідність і факти з оприлюднених результатів проведеного Національним банком України у 2019 році стрес-тестування вітчизняних банків. Так, із 29 стрес-тестованих банків, на які припадає понад 90 % активів банківської системи, для 11 банків за базовим сценарієм і 18 банків за несприятливим сценарієм було визначено потребу у додатковій капіталізації (на суми 35,3 млрд. грн та 73,8 млрд. грн відповідно) [1], що засвідчує їх неспроможність протистояти кризі за умови її настання. У підсумках результатів стрес-тестування банків України [1,2] також зазначено: за базовим сценарієм потребу у капіталі формують переважно держбанки; за несприятливого сценарію капітал 18 банків опускається нижче граничного рівня (для нормативу достатності основного капіталу – 3,5 %, а регулятивного – 5 %); погіршилися результати стрес-тестування державних (АТ «Ощадбанк» та ПАТ «Укрексімбанк») та роздрібних банків; виникла значна потреба в капіталі у банків із концентрованими корпоративними кредитними портфелями (другий рік поспіль); амортизацію застави за непрацюючими кредитами виявлено як загрозу для капіталу.

Тому розроблення, оновлення/коригування та реалізацію планів відновлення діяльності вітчизняними банками (recovery plans) як інструментарію реагування на ймовірні кризові процеси (спричиненими зовнішніми та внутрішніми дестабілізуючими факторами) можна розглядати в якості важливого завдання для їх керівників та менеджменту. В свою чергу контроль за своєчасністю підготовки та впровадження таких планів, їх оцінювання покладено на Національний банк України, що в межах реалізації наглядової функції взаємодіє з банками у цьому напрямі.

Задля координації цієї взаємодії з метою відновлення стійкості банків на випадок погіршення їх фінансового стану та/або настання стресових ситуацій розроблено Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп (затверджене постановою Правління Національного банку

України № 95 від 18 липня 2019 року) [3]. Дане Положення підпадає під основні напрями гармонізації українського законодавства на шляху євроінтеграції і спирається на положення Директиви 2014/59/ЄС Європейського Парламенту і Ради (щодо оздоровлення і санації кредитних установ та інвестиційних компаній), що передбачено імплементувати в рамках дорожньої карти реалізації проєкту Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року [3].

Представлена у Положенні [3] процедура розроблення планів відновлення діяльності в більшій мірі є обов'язковою до реалізації для системно важливих банків і носить рекомендаційний характер для інших банків, які не мають статусу системної важливості. Попри це, з позиції основного призначення цих рекомендацій для забезпечення фінансової стійкості банківської системи та управління ризиками, які впливають на зниження її рівня за умови настання стресових ситуацій, необхідним є обов'язкове виконання умов для усіх банків щодо розроблення планів відновлення їх діяльності. Це перше, на що необхідно звернути увагу.

План відновлення діяльності банку повинен включати п'ять розділів із такими даними: в цілому про банк (розділ 1); про управління плануванням відновлення діяльності (розділ 2); про проведення стратегічного аналізу (результати стрес-тестування банку та оцінки очікуваного впливу від реалізації стрес-сценаріїв на його діяльність, визначення ефективності заходів відновлення з урахуванням їх впливу на кожен із кількісних показників) (розділ 3); заходи комунікації та розкриття інформації (розділ 4); підготовчі заходи (розділ 5). Слід зазначити, що однією із основних особливостей цього плану є формування ефективної системи індикаторів та обґрунтування порогових (граничних) значень кількісних показників (оцінки капіталу, ліквідності, прибутковості та якості активів банку, макроекономічних та ринкових умов його функціонування) з урахуванням підходу «світлофора». Даний підхід надає можливість ідентифікувати індикатори раннього попередження («жовта зона») та індикатори відновлення («червона зона»).

До того ж детальне ознайомлення із цим Положенням [3] дозволяє зробити висновки щодо доцільності як подальшого роз'яснення окремих питань, так і удосконалення структури планів відновлення діяльності банків, їх розгляду та оцінки структурним підрозділом Національного банку України, що здійснює нагляд за діяльністю банків. Зокрема, необхідним є:

1. Формування універсального переліку показників та їх порогових значень для системно важливих банків і окремо для банків, що не мають такого статусу, але з урахуванням приналежності банків до певних груп в залежності від бізнес-моделей та відповідних їм ризиків, факторів впливу. Це в свою чергу дозволить стандартизувати перелік самих індикаторів, підхід до обґрунтування порогових значень для кількісних показників та представити конкретні орієнтири для банків.

2. Виокремлення в якості окремого розділу або інтегрування у інші розділи плану відновлення діяльності банку причинно-наслідкового аналізу кількісних та якісних показників, які приймаються до уваги при його

розробленні.

3. Застосовування критерію узгодженості для оцінювання планів відновлення діяльності банків (окрім наведених критеріїв: повнота та якість плану, його ефективність та реалістичність). Використання даного критерію обумовлене виокремленням у системі принципів забезпечення ефективності планування відновлення діяльності принципу узгодженості та інтегрованості. Відповідно до цього принципу план повинен бути узгодженим із стратегією, бізнес-планом, системами корпоративного управління та управління ризиками, операційними та управлінськими процесами, підходами до стрес-тестування [3].

4. Перегляд строків розгляду та повторного подання планів відновлення діяльності банків. Так, відповідно до Положення [3], за найбільш несприятливих умов, тобто за максимально можливого терміну розгляду та доопрацювання планів при необхідності їх коригування, регулятор може отримати відкориговані та затверджені плани через 10 місяців. Плани відновлення діяльності банки повинні подавати щорічно, і тому за таким сценарієм розвитку подій після завершення роботи над щорічними планами у них залишається лише 2 місяці для пред'явлення нових.

Таким чином, удосконалення механізмів перспективного планування відновлення діяльності банків є важливим кроком для завчасного попередження негативної зміни їх фінансової стійкості та мінімізації інших ризиків, які виникають в процесі банківської діяльності. Завдяки тому, що банки матимуть готові сценарії виходу із несприятливих ситуацій, вони не будуть витрачати час на розробку таких планів вже у момент, коли їх фінансовий стан різко погіршився, і необхідно негайно приступати до відновлювальних дій.

Список використаних джерел

1. Стрес-тестування банків України у 2019 році. URL: <https://bank.gov.ua/files/oALUrXBwHLWrwmD>
2. Звіт про фінансову стабільність (грудень 2019 року). URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2019-H2.pdf?v=4#page=25
3. Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп: Постанова Правління НБУ № 95 від 18 липня 2019 року / Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/legislation/Resolution_18072019_95
4. Стратегія розвитку фінансового сектору до 2025 року (проект). URL: <https://bank.gov.ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku>